

Acció directa per millorar les condicions d'aprenentatge dels estudiants de primer. Curs de gramàtica descriptiva de l'anglès

Hortènsia Curell i Gotor

Montserrat Capdevila i Batet, Néstor Cuartero i Torres i Mireia Llinàs i Grau

Departament de Filologia Anglesa i de Germanística

Facultat de Filosofia i Lletres

Universitat Autònoma de Barcelona

Resum

Aquest projecte té com a objectiu principal millorar les condicions d'aprenentatge dels estudiants de dues assignatures troncales de primer curs de la titulació de Filologia Anglesa, Llengua Anglesa: Gramàtica Descriptiva I i Llengua Anglesa: Gramàtica Descriptiva II. En aquestes assignatures, els estudiants s'enfronten per primera vegada d'una manera sistemàtica i seriosa a la gramàtica d'una llengua estrangera, cosa que els resulta difícil. Per tal d'assolir aquest objectiu s'ha elaborat material d'estudi dissenyat específicament per als nostres estudiants (nivell de dificultat, temari cobert, comparació amb les llengües maternes). Aquest material s'ha plasmat en dos llibres de text, en una variada col·lecció d'exercicis (de diversos nivells de dificultat) i en una pàgina web interactiva. Tot això s'ha dut a terme amb una feina d'equip comptant amb un alt grau de cohesió i de coordinació, que ha permès assolir l'objectiu principal del projecte.

Àmbit general d'interès de la innovació

Aquesta innovació s'emmarca en l'àmbit de la millora de les condicions d'aprenentatge, per tal d'augmentar el rendiment acadèmic dels estudiants de dues assignatures troncales de primer curs de la titulació de Filologia Anglesa. Això s'ha fet amb l'ús de les TIC (Campus Virtual i elaboració d'una pàgina web interactiva), eines que permeten també augmentar l'autonomia d'aprenentatge dels estudiants.

1. Objectius

L'objectiu primordial d'aquest projecte és millorar les condicions d'aprenentatge dels estudiants de Filologia Anglesa, en concret de les assignatures de primer cicle de

gramàtica descriptiva de la llengua anglesa. Aquestes assignatures tenen un component teòric, on s'expliquen les característiques fonamentals de la gramàtica anglesa, en especial de la seva morfologia i de la seva sintaxi; i un component pràctic on, a partir d'exemples variats i de registres diversos, es practica l'anàlisi de les paraules i de les construccions de l'anglès.

La millora de les condicions d'aprenentatge s'aconsegueix a partir de la creació de material específicament dissenyat per a la seva utilització al Campus Virtual (CV), que després es plasma en dos llibres de text, i en l'elaboració d'una pàgina web interactiva. A partir d'aquest material específic els objectius es poden concretar en:

1. el foment de l'autonomia de l'estudiant,
2. l'increment de la quantitat d'*input* per al repàs dels conceptes,
3. l'afavoriment de l'adquisició de competències tant transversals com específiques de l'àrea.
 - a) Competències transversals:
 - Aprendre de manera autònoma.
 - Redactar respostes a preguntes concretes de manera clara i ordenada.
 - Trobar exemples de conceptes abstractes.
 - Expressar-se en anglès de manera correcta.
 - b) Competències específiques relacionades amb el projecte:
 - Saber trobar exemples de conceptes lingüístics en llengua anglesa.
 - Reconèixer i analitzar processos flexius i derivatius en els mots anglesos.
 - Reconèixer i il·lustrar diferents tipus de verbs.
 - Reconèixer i analitzar els diferents tipus de sintagmes que formen part de l'oració anglesa, les oracions coordinades i les oracions subordinades.

2. Descripció del treball

El treball desenvolupat se centra en dues assignatures troncal de primer curs, de 7,5 crèdits cadascuna:

- Llengua Anglesa: Gramàtica Descriptiva I
- Llengua Anglesa: Gramàtica Descriptiva II.

Les assignatures consten de tres components: classes presencials teòriques de tres hores setmanals, classes pràctiques de dues hores quinzenals i tutories integrades (virtuals). El temari inclou les característiques fonamentals de la gramàtica anglesa, en especial de la seva morfologia i de la seva sintaxi, i, partint d'una varietat d'exemples, s'ofereix pràctica sobre l'anàlisi dels mots i de les construccions de la llengua anglesa.

El treball desenvolupat consisteix a millorar les condicions d'aprenentatge dels estudiants d'aquestes assignatures per tal d'augmentar-ne el rendiment acadèmic i l'autonomia. Això es duu a terme amb l'ús de les TIC (Campus Virtual i elaboració d'una pàgina web interactiva). En primer lloc, cal explicar la incorporació del Campus Virtual (CV) a les assignatures. La introducció al CV dels continguts i els exercicis dels diver-

sos temes permet que les pràctiques i les classes siguin molt més àgils i entenedores per als estudiants, ja que tenen accés a la informació de la qual es tractarà a l'aula. Per a cada tema s'han elaborat uns resums que contenen els punts principals que s'han de desenvolupar i uns espais buits que els alumnes han d'anar omplint i realitzant a mesura que el professor presenta els continguts. L'ús del material esmentat ha suposat un increment dels continguts oferts i ha permès també un increment de les pràctiques i dels exercicis realitzats a classe. Els exercicis per a les classes pràctiques també s'han introduït al CV i l'estudiant ha assistit a les classes sempre amb els exercicis dels quals s'hi tractarà. Alguns s'han fet a la mateixa classe mentre que d'altres els alumnes ja els havien resolt prèviament. A part de la introducció del material docent al CV, també s'ha utilitzat de forma regular l'eina de l'agenda, per tal de fer un seguiment diari dels continguts i dels deures. Això ha donat molta cohesió a les assignatures i ha fet que els alumnes estiguin guiats en tot moment.

Altres eines del CV utilitzades amb regularitat han estat el lliurament de treballs i el fòrum virtual. El lliurament de treballs ha estat especialment útil en el cas de les tutories integrades. Es programen al llarg de cada assignatura tres tutories integrades que s'introdueixen al CV i que els estudiants han resolt a casa; finalment, les han lliurat al professor a través de l'esmentada eina. En el procés de realització de les tutories integrades s'ha activat el fòrum del CV, i així, els estudiants han pogut en tot moment comentar temes rellevants per a la tutoria integrada i per al desenvolupament del curs en general.

Un dels punts febles en el passat de les assignatures en què s'ha treballat era la necessitat que molts estudiants tenien de realitzar més exercicis i practicar de manera autònoma els continguts oferts a classe. Aquest és un aspecte que és encara molt més important en una titulació en una llengua estrangera, com és el cas que ens ocupa. Per tal de millorar-ho, s'ha treballat en l'elaboració d'una pàgina web interactiva, amb enllaços d'utilitat, material d'estudi propi i original i exercicis autocorrectius (<http://antalya.uab.es/english-descriptive-grammar/>). No es tracta, però, d'autoaprenentatge sinó de semipresencialitat, ja que l'aprenentatge autònom és un complement de la feina feta a classe. Per a l'elaboració d'aquest material s'ha comptat amb l'ajut d'un especialista en informàtica i ha requerit la coordinació i la integració dels aspectes informàtics i els lingüístics. Els exercicis resultants i tots els enllaços han estat molt útils per als estudiants. L'ús d'aquesta pàgina web ha permès als estudiants treballar de manera autònoma, que és una de les habilitats que s'han de treballar més amb estudiants de primer curs, els resultats de la qual han estat molt positius.

Dins el treball desenvolupat per l'equip també cal destacar l'elaboració de dos llibres de text, publicats pel Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona i que inclouen els continguts dels cursos i diferents tipus d'exercicis amb solucions. Els dos volums reflecteixen la feina feta per l'equip durant els darrers anys. Per a l'elaboració dels manuals la guia va ésser en tot moment les necessitats que tenien els alumnes i que havíem observat al llarg dels anys en què havíem impartit aquestes

assignatures. Per tant, és possible afirmar que les dues publicacions s'adeqüen exactament a les necessitats i les característiques dels estudiants d'aquestes assignatures, i per tant, són una eina indispensable per a la seva formació. A més, omplen un buit en la literatura sobre morfologia i sintaxi des d'un punt de vista descriptiu, adequat al nivell i a les característiques dels nostres estudiants. El seu ús es complementa amb el CV i amb la pàgina web interactiva, i donen homogeneïtat a tot el projecte. Tot plegat, s'ha aconseguit crear un entorn d'aprenentatge més estimulant i més efectiu per a l'estudiant.

3. Metodologia

Pel que fa a les accions, els mitjans i els recursos utilitzats per dur terme aquest projecte, cal destacar, en primer lloc, la metodologia de treball en equip emprada en l'elaboració del material docent, que inclou els apunts de classe per al professor, els dossiers per als estudiants i els exercicis. En segon lloc, la contractació de personal de suport d'anglès i d'informàtica ha estat essencial per tal d'assolir els objectius.

En primer lloc, doncs, cal dir que el treball coordinat en equip ha constituït un dels aspectes fonamentals d'aquest projecte. El procés d'elaboració del material va ser el següent. L'equip docent, format per quatre professors del Departament de Filologia Anglesa i de Germanística de la Universitat Autònoma de Barcelona, es reunia per primera vegada per tal de repartir els temes, segons l'especialització de cada un dels membres, de manera que cadascú era responsable d'una sèrie de temes. Les reunions de l'equip docent eren liderades per la titular del projecte, que també s'encarregava de centralitzar tota la informació i el material. Seguidament, el professor responsable de cada tema redactava un document mestre, preparava els dossiers per als estudiants i els exercicis amb les solucions corresponents. Tot això s'enviava a la resta de membres de l'equip, que disposaven d'un parell de setmanes per enviar els comentaris. Després, en una segona reunió, es consensuaven els canvis relatius tant al format com al contingut del material, s'unificaven criteris i se'n feia la versió definitiva. Finalment, els dossiers i els exercicis es convertien en arxius pdf i es posaven a disposició dels alumnes a través del CV i de la pàgina web interactiva. En resum, el treball coordinat i constant de l'equip, així com la bona sintonia dels membres que el componen, ha permès elaborar un material d'estudi completament original, cohesionat i adequat a les necessitats específiques dels estudiants d'aquesta assignatura.

Cal puntualitzar que es va considerar essencial dissenyar material d'estudi propi per dues raons: En primer lloc, el contingut de l'assignatura se centra en la morfologia i en la sintaxi de la llengua anglesa i no hi ha llibres de text del nivell adequat que incloguin tota aquesta matèria i només aquesta matèria. En segon lloc, la immensa majoria dels estudiants del curs són bilingües català i castellà i provenen del mateix sistema educatiu, i això cal tenir-ho en compte a l'hora de preparar el material: per una banda, podem partir dels coneixements que ja tenen, i per l'altra és important establir compa-

racions amb les llengües que ja coneixen els estudiants. Aquests factors s'han tingut en compte de manera sistemàtica en la preparació de tot el material.

El disseny dels dossiers era una part important del procés d'innovació perquè tractava d'evitar que els estudiants haguessin d'invertir molt de temps a classe copiant llargues llistes d'exemples i d'aquesta manera hi hagués més temps per aprofundir en les explicacions. Per altra banda, si s'hi incloïa tota la informació, els estudiants simplement no paraven atenció. Calia, doncs, trobar l'equilibri entre un extrem i l'altre, i no ésser repetitiu. Així doncs, en alguns dels temes, als dossiers hi havia sobretot exemples i en d'altres, sobretot explicacions. Pel que fa als exercicis per corregir a classe, en van elaborar amb diferent nivell de dificultat. Tots els estudiants havien d'assolir els mateixos coneixements a final de curs, però arribaven amb un nivell d'anglès molt heterogeni. Per tant, era necessari proporcionar material adequat per tal de satisfer aquesta diversitat. La correcció d'aquests exercicis es feia bàsicament a l'aula a les classes quinzenals de pràctiques.

Els apunts elaborats per l'equip docent van servir com a base de dos llibres de text, publicats pel Servei de Publicacions de la UAB. De nou, el treball coordinat en equip seguint la metodologia abans esmentada va ser crucial per a l'adaptació amb èxit del material a la seva edició impresa. El sistema de reunions i de reelaboració del material que havia de formar part d'aquests manuals va ser similar al de la creació del material docent de l'assignatura.

4. Resultats

Després del treball realitzat per l'equip, els resultats mostren que els objectius marcats per millorar les dues assignatures Llengua Anglesa: Gramàtica Descriptiva I i Llengua Anglesa: Gramàtica Descriptiva II s'han assolit satisfactòriament. L'assoliment dels objectius bàsics de millorar les condicions d'aprenentatge dels estudiants d'aquestes assignatures per tal d'augmentar-ne el rendiment acadèmic i l'autonomia es detallen a continuació.

El primer objectiu, que consistia a millorar les condicions d'aprenentatge dels estudiants, s'ha assolit, atès que les condicions d'aprenentatge s'han adaptat a les noves tecnologies: s'ha integrat a una assignatura presencial un aspecte virtual que suposa una adaptació de l'ensenyament universitari a les TIC (CV i pàgina web interactiva), la qual cosa ha facilitat l'aprenentatge global dels estudiants. La introducció de material docent (continguts i exercicis) al CV s'ha traduït en classes molt més àgils i en un increment dels continguts oferts i de les pràctiques realitzades. L'ús periòdic de l'agenda virtual ha donat molta cohesió a l'assignatura; l'activació del fòrum ha permès a molts alumnes discutir temes que no hi havia temps de discutir a classe i la utilització del lliurament d'arxius ha permès lliurar les tutories integrades de forma virtual.

El segon objectiu, el de fomentar i millorar l'autonomia dels estudiants, també s'ha assolit: els estudiants han fet un ús extensiu del CV i un ús més limitat de la pàgina web

<http://antalya.uab.es/english-descriptive-grammar/>. Els estudiants han utilitzat el material d'estudi propi i han utilitzat els enllaços activats. D'aquesta manera, doncs, a més de seguir el curs amb les classes presencials, han pogut treballar autònomament i al seu ritme, tenint l'oportunitat de treballar amb material original, dissenyat exclusivament per donar resposta a les seves necessitats. L'ús dels exercicis autocorrectius ha permès als estudiants assegurar-se que havien assimilat molts dels continguts oferts a classe de manera autònoma. S'ha aconseguit, en definitiva, potenciar i incentivar el treball semipresencial.

L'objectiu d'augmentar el rendiment acadèmic dels estudiants també s'ha assolit considerablement. El rendiment acadèmic dels alumnes d'aquestes dues assignatures en els cursos 2004-2005, 2005-2006 i 2006-2007 ha millorat sensiblement. Això s'ha pogut veure en la informació de l'OPQ de la UAB, i també en les enquestes de satisfacció SEEQ que es van passar als estudiants al final de cada semestre. Els resultats han mostrat que els estudiants estan altament satisfets del desenvolupament de les assignatures, troben que han après, i consideren que el CV i la pàgina web han resultat útils per aprendre de manera més autònoma. Es considera que l'ús dels exercicis autocorrectius els ha ajudat a treballar de forma independent.

L'objectiu de preparar material per cobrir les necessitats dels estudiants de les assignatures també s'ha assolit. Cal recordar, en aquest sentit, el buit en la literatura lingüística de llibres de text sobre morfologia i sintaxi des d'un punt de vista descriptiu i oferint punts de referència i comparació entre l'anglès i el català i el castellà.

5. Conclusions

Els manuals, els exercicis i la pàgina web elaborats en el marc d'aquest projecte s'han utilitzat durant dos cursos acadèmics, amb un alt grau de satisfacció, tant per part dels docents com dels estudiants. En primer lloc, als estudiants els agrada tenir un llibre de text (especialment dissenyat per a les seves necessitats), perquè els allibera de prendre apunts a classe i els permet participar-hi més. Els professors també n'estan satisfets, perquè tenen més temps a l'aula per a discussions i per practicar. En segon lloc, els exercicis (variats i de diversos graus de dificultat) també han estat útils, tant els que s'han discutit a classe com els que han corregit els propis estudiants amb les solucions proporcionades a través del CV.

Pel que fa a l'augment de l'autonomia de l'estudiant, s'ha aconseguit, tant amb el llibre de text com amb l'ús extensiu del CV, tant per part dels alumnes com dels professors. És un dels aspectes més ben valorats pels alumnes en les enquestes de grau de satisfacció, especialment en l'últim curs, en què el CV ha millorat substancialment.

Cal també destacar que l'existència d'aquest material (tant els llibres de text com els exercicis), dissenyat específicament per als nostres estudiants, facilita la rotació dels professors d'aquestes assignatures de primer curs.

En general, el grau de satisfacció és tan alt que alguns professors han fet servir el mateix sistema de treball en equip emprat aquí per elaborar material per a altres assignatures.

Referències

- GREENBAUM, Sidney i RANDOLPH QUIRK (1990). *A Student's Grammar of the English Language*. London: Longman.
- HUDDLESTON, Rodney (1985). *Introduction to the Grammar of English*. Cambridge: Cambridge University Press.
- LLINÀS, Mireia i Alan D. REEVES (1998). *English Grammar: An Introductory Description*. Bellaterra: Servei de Publicacions.
- QUIRK, RANDOLPH, Sidney GREENBAUM, Geoffrey LEECH i Jan SVARTVICK (1985). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London: Longman.
- WARDHAUGH, Ronald (2003). *Understanding English Grammar. A Linguistic Approach*. 2nd edition. Oxford: Blackwell.

Enllaços d'interès

- Web de la innovació: <http://antalya.uab.es/english-descriptive-grammar/> [2008]
- <http://www.learningcircuits.org/2003/jul2003/rossett.htm> <http://www.learningcircuits.org/2002/aug2002/valiathan.html> [2008]
- http://www-ice.upc.es/pro_accio/seeq/presentacio.htm [2008]

Paraules clau

Autonomia dels estudiants, millora de les condicions d'aprenentatge, bimodalitat, TIC, gramàtica, llengua anglesa.

Finançament

Aquest projecte està finançat pel programa de l'AGAUR de millora de la qualitat docent de les universitats catalanes (MQD) per a l'any 2004 (número identificador 2004MQD-00071).

Materials complementaris del CD-ROM

Demostració de la web *ENGLISH DESCRIPTIVE GRAMMAR*: recorregut virtual per diferents exercicis d'autoaprenentatge.

Responsable del projecte

Hortènsia Curell i Gotor

Departament de Filologia Anglesa i de Germanística

Facultat de Filosofia i Lletres

Universitat Autònoma de Barcelona

hortensia.curell@uab.cat

Presentació del grup de treball

El grup de treball està format per quatre professors que han impartit les assignatures esmentades durant els últims anys i que han estat també involucrats en diversos aspec-

tes clau d'aquest projecte: utilització experta del CV i de les TIC en general, coordinació d'equips docents de diverses assignatures, elaboració i processament d'enquestes de satisfacció dels alumnes dissenyades específicament per a les assignatures de la titulació de Filologia Anglesa. Tots ells han demostrat el seu interès per la innovació docent i per l'ús de les TIC en l'ensenyament superior.

Membres que formen part del projecte

Montserrat Capdevila i Batet

Departament de Filologia Anglesa i de Germanística

Facultat de Filosofia i Lletres

Universitat Autònoma de Barcelona

montserrat.capdevila@uab.cat

Néstor Cuartero i Torres

Departament de Filologia Anglesa i de Germanística

Facultat de Filosofia i Lletres

Universitat Autònoma de Barcelona

nestor.cuartero@uab.cat

Mireia Llinàs i Grau

Departament de Filologia Anglesa i de Germanística

Facultat de Filosofia i Lletres

Universitat Autònoma de Barcelona

mireia.llinas@uab.cat